

ลูกจีนเชียงใหม่แสนสายเมืองพานเวียงป่าเป้า

เมธี ธีรรัตนสถิต 丁建铭

ความสนใจในเรื่องชาติพันธุ์จีนของผม เกิดขึ้นมาตั้งแต่เมื่อไหร่ ไม่สามารถบอกได้แน่ชัดนะครับ แต่ตั้งแต่เล็กๆที่ยังจำความได้ก็รู้ว่าตัวเองเป็นคนจีนครับ เอาง่ายๆที่บ้านเราไม่ได้เรียกปู่ย่าตายายว่า “อู๋ย” เหมือนเช่นเดียวกับคนที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น แต่เราเรียกท่านว่า อาอู๋งและอามา และผมก็มักจะถูกเพื่อนๆหรือชาวบ้านแถวนั้นเรียกเสมอว่า “ป่าเจ๊กน้อย” หรือ “ไ้อ้เจ๊กตัวเล็ก” นั่นเอง

ผมเกิดในจังหวัดที่อยู่ตอนเหนือสุดของประเทศไทยคือจังหวัดเชียงราย แต่เป็นอำเภอใต้สุดของจังหวัดเชียงรายครับ คืออำเภอเวียงป่าเป้า ซึ่งเป็นอำเภอรอยต่อที่สามารถเชื่อมต่อไปยังจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง และจังหวัดพะเยาได้ อำเภอเวียงป่าเป้าบ้านเกิดผมมีคนจีนอาศัยกันอยู่หลายครอบครัวเหมือนกันนะครับ เช่นครอบครัวของคุณปักก๊วง, ครอบครัวของจันออนสุกก๊วง, ครอบครัวของเหม่งเสียงปักก๊วง, ครอบครัวของเสียงฟัดสุกก๊วง, ครอบครัวของเดเอ็ก, และครอบครัวของพ่อเสียงรวยแฉะ ยังมีอีกหลายๆครอบครัวครับที่ยังไม่ได้เอ่ยถึง

อาอู๋งของผมถูกชาวบ้านแถวนั้นเรียกว่า เจ๊กใหม่ ส่วนอามาถูกเรียกว่า เจ้ประตูกาด หรือเจ้ประตูตลาดนะครับ อาอู๋งและอามาเปิดร้านขายของโชห่วยชื่อร้านมิตรเวียงพานิช ที่มีของขายตั้งแต่อาหารคนไปจนถึงอาหารสัตว์ (เปิด, ไก่, หมู, และปลา) เครื่องใช้ในชีวิตรประจำวันของคน เช่นเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ต่างๆตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย และที่เด็ดสุดที่ร้านยังเปิดเป็นร้านขายยาแผนปัจจุบันอีกด้วยนะครับ ร้านของอาอู๋งและอามาจะอยู่ตรงประตูทางเข้าตลาดบ้านกู่ อำเภอเวียงป่าเป้า ปัจจุบันได้ขายต่อให้คนอื่นไปแล้ว แต่ผู้ที่มาซื้อที่ติดต่อก็ยังคงทำ

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

การค้าขายอยู่ สำหรับของที่นำมาขายในสมัยนั้นอาม่าจะเป็นผู้ไปซื้อมาจาก
 กรุงเทพฯ ซึ่งต้องขึ้นรถคอกหมุยอนขึ้นไปทางอำเภอแม่สรวย เพื่อไปที่อำเภอพาน
 หรือเมืองพานะครับ จากนั้นก็ต่อรถไปลำปางเพื่อไปขึ้นรถไฟ แล้วเวลากลับก็กลับ
 ทางเดิมนี้ะครับ ผิดกับสมัยนี้ถ้าใครต้องการลงไปกรุงเทพฯก็สามารถไปได้หลาย
 เส้นทางซึ่งก็อาจใช้เส้นทาง เวียงป่าเป้า-แจ้ห่มวังเหนือ-ลำปาง-กรุงเทพฯ หรือ
 เวียงป่าเป้า-ดอยสะเก็ด-เชียงใหม่-ลำปาง-กรุงเทพฯ ก็สะดวกสบายไม่แพ้กัน
 อาม่าบอกว่าสมัยแรกๆที่มาอยู่เวียงป่าเป้านั้นเส้นทางเชียงราย-เวียงป่าเป้า-
 เชียงใหม่ ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีเพราะการเดินทางไปไม่สะดวกเลย เนื่องจากต้องผ่าน
 เทือกเขาสูงหลายจุด เช่นภูเขาผีปันน้ำดอยนางแก้ว ดอยลังกาหลวง ซึ่งถือว่าเป็น
 ยอดดอยที่สูงที่สุดในจังหวัดเชียงราย คือ 2,031 เมตร และสูงเป็นอันดับที่ 5 หรือ
 6 ของประเทศไทยด้วยนะครับ (อ้างอิง: <http://th.wikipedia.org/wiki>)

ลูกจีนเลี้ยงแต่ในสายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ภาพที่ 1-4 ร้านขายยาชื่อมิตรเวียงโฮสของอา กุ้ง บ้านเลขที่ ๓๐๗ ต.เวียง อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ขายยาและขายของชำจิปาถะ (ภาพซ้ายบนเอาไ้บู๊แช่ฝูย(傅细慧) อุ้ม เด็กหญิง พรสวรรค์ ธีร์รัตนสถิต พี่สาวคนโตของผู้เขียน, ภาพขวาบนอา กุ้งของผู้เขียนนาย แต้้นชินยาก (丁親益), ภาพซ้ายล่างนางเฮ้งฮังจง (王汉粧) อาแม่ของผู้เขียน, ภาพขวาล่างอามาของผู้เขียน นางฉีอี้วตัน (徐幼丹) ถ่ายเมื่อ ปี พ.ศ. 2515)

อา กุ้งของผมชื่อตามทะเบียนบ้านคือนายฮุ้นจง แซ่กิม ท่านถือใบต่างด้าว เหมือนกับคนจีนหลายๆคนรุ่นก่อนหน้าี่นะครับ ท่านไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน และในใบสำคัญต่างด้าวนั้นก็ระบุว่าคุณเกิดที่ประเทศจีน ตำบลที่องค์ ซึ่งมาทราบภายหลังจากอามาว่าคนที่มื่อถิ่นกำเนิดอยู่ที่องค์เช่นอา กุ้ง และอามา นั้นจะเป็นคนจีนอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกตัวเองว่าแขกหิน (客人) ซึ่งจะมี ภาษาและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างชัดเจน นอกจากนั้นอามา ยังบอกผมอีกว่า จริงๆแล้วอา กุ้งท่านเกิดที่ประเทศไทยครับ และชื่อของอา กุ้งของผม นั้นไม่ได้ชื่อนายฮุ้นจง แซ่กิม ด้วย แต่มีชื่อจีนจริงๆว่า นายชินยาก เชียงแต้น (丁親益) ส่วนสาเหตุสำคัญๆที่ทำให้อา กุ้งของผมต้องเปลี่ยนแปลงเอกสารหลักฐาน สำคัญประจำตัวประชาชนและใช้ใบสำคัญต่างด้าวแทนนั้น ก็เพราะว่า อา กุ้งเป็นลูกชายคนโต ตามธรรมเนียมจีนจะให้ความสำคัญกับลูกชายคนโตมาก อา กุ้งให้และเอาให้ไม่อยากให้เป็นคนไทย ต้องการให้สืบสายเชื้อชาติจีนและสัญชาติจีนเอาไว้ นะครับ ส่วนชื่อที่มาเปลี่ยนเป็นนายฮุ้นจง แซ่กิม เพราะชื่อเดิมในภาษาชก้วยนั้น อ่านยากและมีเสียงพ้องคำว่ายากที่ฟังดูแล้วให้ความรู้สึกไม่ค่อยดีในภาษาไทย อา กุ้งจึงจัดแจงเปลี่ยนชื่อแซ่ทั้งหมดให้อ่านแบบไทยๆที่ง่ายขึ้นนั่นเองครับ

อา กุ้งของผมท่านเป็นปราชญ์ทางด้านจีนผู้หนึ่งในอำเภอเวียงป่าเป้า ท่านสามารถเขียนตัวอักษรจีนด้วยหมึกจีนได้อย่างสวยงามและคล่องแคล่ว ซึ่งทราบ ภายหลังว่าท่านได้รับการถ่ายทอดวิชาจากผู้อาวุโสเชียงแต้นท่านหนึ่งที่อำเภอพาน ซึ่งกล่าวกันว่าท่านผู้อาวุโสท่านนี้เป็นเสมือนอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ให้กับอาทูนั่นเองครับ บนห้องนอนของอาทูนี่จะมีกระดาษที่เขียนตัวอักษรจีนด้วย น้ำหมึกสีดำๆหลายๆแผ่น, ที่ฝนหมึก, พู่กันจีน รวมทั้งสมุดภาพที่วาดภาพโดยใช้ พู่กันจีนอีกหลายๆเล่ม ซึ่งผมก็มักจะชอบไปเปิดดูสมุดภาพเหล่านั้น ตอนเด็กๆ อาทูนี่เคยตั้งใจจะสอนให้ผมอ่านหนังสือจีนแต่ผมไม่เอาไหนครับ ผมรักสนุกจึงไม่สนใจ เลยไม่ได้วิชาจากอาทูนี่ ทำให้ผมเสียใจมาจนถึงทุกวันนี้ อาทูนี่เป็นผู้เคร่งครัด ในวิถีชีวิตแห่งความเป็นลูกหลานจีน แต่ก็เคารพและเทิดทูนพระเจ้าอยู่หัวมากๆ เช่นกันนะครับ ผมมักจะเห็นท่านยืนตรงเคารพธงชาติทุกครั้งที่ได้ยินเสียงเพลงชาติไทย แม้ว่าท่านจะอยู่ในชายคาบ้านก็ตาม ที่บ้านของเราจะมีการไหว้เจ้าตามธรรมเนียมจีนทุกเทศกาลไม่มีขาดและจะจัดยิ่งใหญ่มากมีการเชิญคนมาทานเลี้ยงที่บ้าน โดยเฉพาะช่วงเทศกาลตรุษจีน อาม่าจะทำขนมเทียนปั้นหรือขนมเข่งเยอะมากเพื่อเอาไว้กินเองและแจกคนในอำเภอด้วย ขนมเทียนปั้นที่ทำเสร็จแล้วจะใส่กระดาษและวางผึ่งไว้บนชั้นไม้ที่มีหลายๆชั้นอีกที่นะครับ เมื่อถึงวันเทศกาลต่างๆอาทูนี่จะให้หลานๆหยุดไม่ต้องไปโรงเรียนเพื่อให้เข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆที่บ้าน โดยท่านจะเป็นผู้ไปขออนุญาตกับคุณครูประจำชั้นของหลานๆด้วยตัวของท่านเอง สิ่งที่ท่านทำนั้น ทำให้กลายเป็นความผูกพันและทำให้พวกเราตระหนักถึงความสำคัญ จนไม่สามารถละเลยหรือเพิกเฉยต่อวัฒนธรรมจีนที่สืบทอดต่อกันมานั้นได้ และวันนี้ผมก็ได้ทำเช่นเดียวกับอาทูนี่ครับ ผมจะให้ลูกๆหยุดไม่ต้องไปโรงเรียนเพื่ออยู่ที่บ้าน ไหว้เจ้า ไหว้บรรพบุรุษ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็วันตรุษจีน(过年), วันสารทจีน(七月半), หรือวันจ้อซี่ (ไหว้ครบรอบวันเสียชีวิต) ซึ่งก็หวังว่าวิธีการเช่นนี้อาจจะเป็นเหมือนกับการค่อยๆสร้างรากฐานความเป็นลูกจีนให้กับลูกหลานรุ่นต่อๆไปในอนาคตนะครับ

สำหรับเทศกาลจีนที่ผมคิดว่าโหดร้ายที่สุดในตอนนั้นคงจะหนีไม่พ้นวันเซ็งเม้ง (清明) หรือวันที่ต้องไปไหว้ที่สุสานของบรรพชน อาทูนี่จะชอบหิ้วหลานๆขึ้น

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

รถประจำทางเที่ยวแรกตั้งแต่เช้ามีประมาณ ตีห้า อำเภอเวียงป่าเป้านั้นถือว่าเป็นเมืองในอ้อมเขาดังนั้นเมื่อ 30 กว่าปีที่แล้ว ต้นเดือนเมษายน ตอนเช้ามีต้ออากาศยังหนาวเย็นมาก ๆ นะครับ พวกเราจะต้องกลับไปเมืองพานหรืออำเภอพานบ้านเก่าของอาท้วงด้วยรถเมล์หม่นหรือเมล์ควาย(รถเมล์ประจำทางขนาดเล็กเป็นรถพัดลมตัวถังรถสีฟ้าและขาว) ระยะทางกว่า 70 กิโลเมตร ผ่านไม่รู้กี่โค้งต่อกี่โค้ง สำหรับเด็กมันช่างโหดร้ายมากครับ เพราะมันทั้งเข้ามาก และมีนมากกับการนั่งรถที่ต้องผ่านทางคดโค้ง ทั้งอาเจียน ทั้งง่วง สารพัดจะบรรยายครับ ที่เมืองพานก็จะมีสุสานของบรรพชนอยู่ 2 หลุมครับ คือสุสานฝั่งศพของพ่อของอาท้วง (阿公太) และสุสานฝั่งศพของแม่ของอาท้วงไท้ (阿老太) ครับ ปัจจุบันลูกหลานเหลนก็ยังไปไหว้สุสานทั้ง 2 หลุมนี้อยู่ นะครับ ส่วนพ่อของอาท้วงไท้ นั้นมีสุสานอยู่ที่ประเทศจีนครับ

ภาพที่ 5-7 สุสานของท้วงไท้ (丁文科) และอาล่อไท้ ที่ สุสานบ้านดอย อำเภอพาน จังหวัด เชียงราย ถ่ายเมื่อ 5 เมษายน 2557

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ภาพที่ 8-9 หงี่สูกุง (น้องชายคนที่ 2 ของอาทุง) กลับไปไหว้สุสานของล่อกุงไท่ (老公太) ที่มณฑลกว่างตุง อำเภอฟิ่งสู่น ตำบลท็องคัง หมูบ้านชักยิ่นฮ้า (唐山, 广东省, 丰顺县, 汤坑乡, 石印下村)

สำหรับผมแล้วการได้มีชีวิตเป็นลูกหลานจีนภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมันช่างเป็นสิ่งที่วิเศษที่สุดในชีวิตครับ และการได้เกิดมาอยู่ในครอบครัวที่เคร่งครัดต่อขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมจีนที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคนจากจีนแผ่นดินใหญ่มากจนถึงทุกวันนี้มันทำให้ผมภาคภูมิใจและใฝ่ที่จะอยากรู้เรื่องราวในอดีตของตระกูลของเรา มีคำถามที่ค้างคาใจในตัวเองตั้งแต่เล็กจนโตครับว่า คนจีนเชียงใหม่ของตระกูลเราทำไมถึงไปอยู่ที่เชียงใหม่ได้ หรือว่าพวกเราจะเป็จีนกลุ่มเดียวกับจีนฮ่อ¹หรือจีนหยุนหนาน (云南民) (ฮ่อ เป็นคำที่คนไทยใช้เรียกชาวจีนที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยผ่านทางประเทศพม่าและประเทศลาว ชาวจีนฮ่อส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ทางภาคเหนือทั้งในเมืองและบนดอยหนึ่งในกลุ่มชนที่สำคัญคือชาวจีนหุย (回族 ; ภาษาจีนกลาง: Huízú) ซึ่งเป็นชาวจีนที่มีลักษณะเหมือนชาวจีนฮั่นทุกอย่างเพียงแต่นับถือศาสนาอิสลาม ชาวจีนฮ่อในประเทศไทย 1 ใน 3 นับถือศาสนาอิสลาม นอกนั้นนับถือบรรพบุรุษ) ที่อพยพเดินทางเข้ามาทางประเทศพม่าในสมัยสงครามกองพล 93 ซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บนดอยแม่สลองหรือดอยตุงในจังหวัดเชียงราย คนจีนกลุ่มนี้จะเดินทางอพยพเข้ามาประเทศไทยทางอำเภอแม่สาย ซึ่งจะมีความแตกต่างกับลูกจีนโพ้น

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ทะเล (华侨) ที่จะเดินทางมาจากทางทะเล ซึ่งก็มักจะอาศัยอยู่แถวภาคกลางหรือภาคใต้ของประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่แหละครับ อีกอย่างการจะไปถึงเชียงรายนั้นไม่ง่ายเลยในสมัย 60 - 70 ปีที่แล้ว ต้องรอนแรมผ่านป่าเขาสุดแสนจะลำบาก และพื้นที่ส่วนใหญ่ก็มีแต่ภูเขาสูง แล้วพวกเราและอีกหลายๆครอบครัวทำไมถึงต้องไปถึงที่เชียงรายครับ

วันเวลาก็ยังคงทำหน้าที่ของมันอย่างเที่ยงตรงและหมุนไปตามวัฏจักรนะครับ แต่ความใคร่รู้ทั้งหลายเหล่านั้นเกี่ยวกับที่มาที่ไปของลูกหลานจีนเชียงใหม่สายเมืองพานและเวียงป่าเป่าก็ยังไม่เคยถูกค้นคว้าหาคำตอบอย่างจริงจังเสียที ทั้งนี้เพราะการได้รู้ที่มาและที่ไปนั้นมักจะถูกมองข้ามไปว่าไม่ใช่เป็นเรื่องคอขาดบาดตาย และก็มักจะถูกแทนที่ไปด้วยเรื่องอื่นๆเรื่องแล้วเรื่องเล่าเสมอๆ ทั้งเรื่องเรียน เรื่องเที่ยวเตร็ดเตร่ เรื่องเยอะแยะไปหมด ดังนั้นในช่วงที่อาทิงยังมีชีวิตอยู่ผมจึงไม่เคยได้ถามเรื่องราวพวกนี้เลย และหลังจากที่อาทิงเสียชีวิตไปเมื่อ 15 ปีที่แล้ว ผู้เฒ่าผู้แก่ญาติพี่น้องอาทิงอีกหลายๆท่านก็เสียชีวิตตามๆกันไปหลังจากนั้นอีก 2 - 3 คน ส่วนที่ยังอยู่เช่น อาม่าของผม น้องสาวและน้องชายของอาทิงบางคนก็แก่เฒ่าชรามากแล้ว แต่ละท่านก็ขึ้นต้นด้วยเลข 8 กันทุกคน ที่สำคัญความจำของแต่ละท่านก็เริ่มเลอะเลือนไปตามเลขอายุที่เพิ่มขึ้น

ช่วง 4 - 5 ปีที่ผ่านมาผมแต่งงานมีครอบครัว และมีลูกชาย 2 คน เด็กชาย 2 คนนี้เป็นผู้จุดประกายทางความคิดเกี่ยวกับชาติพันธุ์จีนซีกหนึ่งให้ผมอย่างแน่แน่ว ทำให้ผมต้องเข้ามาเกี่ยวพันกับความเป็นจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผมต้องการตั้งชื่อเล่นของลูกด้วยภาษาจีนซีกว้อย ซึ่งต้องมีความหมายที่ดี และมีการออกเสียงที่ไม่ยากในขณะเดียวกันก็ฟังดูแปลกและเก๋ด้วย เช่นเดียวกับที่อาทิงเคยตั้งชื่อให้พวกเรา 3 พี่น้อง แต่ปัญหาก็คือว่าอาม่าบอกกับผมว่าท่านไม่มีความรู้ด้านตัวอักษรจีนและไม่เคยตั้งชื่อให้ใครเลย ที่ผ่านมาอาทิงเป็นผู้จัดการทั้งหมด ผมจึง

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ต้องฟังเหล่าซือของผมที่สอนภาษาจีน ครอบคลุมให้ท่านเป็นผู้เลือกตัวอักษรที่มีความหมายที่ดีที่เหมาะสมกับลูกชายของผม และนำตัวอักษรจีนเหล่านั้นไปให้มันหยีผอ น้องสาวของอามา อ่านให้เป็นชั้วอวย และเลือกเอาตัวที่ออกเสียงในภาษาไทยแล้วไม่มีความหมายกำกวม ฟังดูดี ไม่สะกดหู ที่สำคัญต้องออกเสียงได้ง่าย นำไปใช้ตั้งเป็นชื่อเล่นของลูกชายนะครับ แต่เรื่องราวการตั้งชื่อก็ยังไม่จบลงง่ายๆ เพราะเหล่าซือท่านบอกว่าการใช้ตัวอักษรในการตั้งชื่อนั้นจะต้องไม่ซ้ำกับบรรพชนในฝั่งญาติฝ่ายใน (ญาติทางพ่อ) รุ่นก่อนหน้านั้นด้วยนะครับ ผมจึงต้องสอบถามกลับไปกับต้นตระกูลทางเมืองพานที่มีญาติของอาป้าอาศัยกันอยู่เยอะที่สุด นอกจากนั้นตัวอักษรบางตัว มันหยีผอก็ไม่มั่นใจในการเทียบเสียงเป็นชั้วอวย ในช่วงนี้ผมจึงต้องฟังทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางโซเซียลเน็ตเวิร์ค ผมได้เริ่มรู้จักกับคนในชาติพันธุ์ซุกหิงมากขึ้นๆ เป็นลำดับ จนกระทั่งได้มาเป็นสมาชิกเว็บไซต์ฮากกาพีเพิล และ ณ ที่ตรงนี้เองที่ทำให้ผมได้พบกับสิ่งที่ตัวผมเองตามหามานานแสนนาน ผมได้รู้จักซุกหิงหลากหลายท่านที่มีความรู้ทั้งด้านภาษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ หรือแม้กระทั่งแต่ศาสตร์ด้านการทำอาหาร อาหาร รวมไปถึงวัฒนธรรมและธรรมเนียมปฏิบัติแบบซุกหิงแท้ๆ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ที่สำคัญทุกๆ ท่านนั้นหวงแหนความเป็นชาติพันธุ์ซุกหิงอย่างแน่นแฟ้น ผมได้ความรู้มากมาจากการสนทนาในเรื่องการตั้งชื่อลูกชายของผม ซึ่งก็ทำให้ผมสามารถตั้งชื่อให้ลูกชายผมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งใจไว้ซะครับ ยิ่งไปกว่านั้นการสนทนากับทุกๆ ท่าน ทำให้ไฟแห่งความอยากรู้อยากทราบเรื่องราวในอดีตเกี่ยวกับคนเชียงใหม่สายเมืองพานและเวียงป่าเป้าของผมนั้นลุกโชนขึ้นมาอีกครั้ง

สำหรับคนเชียงใหม่สายเมืองพานและเวียงป่าเป้าของตระกูลพวกเรานั้น จากการสอบถามแม่ก๊วยผอ ซึ่งเป็นน้องสาวคนเล็กของอาอู๋ ซึ่งปัจจุบันท่านมีอายุ 83

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ปีแล้ว ท่านได้เล่าให้ผมฟังด้วยความทรงจำที่ยังแจ่มชัดว่า ตระกูลของเรานั้นได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยราวๆปี พ.ศ. 2463 ซึ่งตรงกับรัตนโกสินทร์ศก 139 คิดคำนวณแล้วตระกูลของพวกเราอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาได้ 94 ปีแล้วนะครับ หรือถ้าคิดเป็นรุ่นๆ ปัจจุบันคนเชียงใหม่สายเมืองพานและเวียงป่าเป้าก็มีทั้งหมดถึง 5 รุ่นแล้วนะครับ **อาทู่ไท่ (公太) เต๋นหฺว่นค้อ (丁文科) และ อาไท่ (阿太) ปู้แช่ฝูย (傅细慧)** ได้อพยพมาจากประเทศจีนเข้ามาอยู่ในประเทศสยาม ซึ่งตรงกับ**ตอนปลายของรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว²** ส่วนสาเหตุที่ทำให้ท่านทั้งสองต้องอพยพหนีจากถิ่นฐานบ้านเกิดมาอาศัยอยู่ที่ประเทศสยามนั้นจะมีมูลเหตุเนื่องจากอะไรนั้นไม่ทราบแน่ชัด แต่จากการอ่านประวัติศาสตร์ของชนชาติจีนพบว่า ในปี พ.ศ. 2462 ช่วงเดือน พฤษภาคมได้มี**การปฏิวัติปัญญาชน: เรียกว่า เหตุการณ์ 4 พฤษภาคม³** ซึ่งเป็นการเดินขบวนครั้งใหญ่ของนักศึกษาในกรุงปักกิ่ง ที่ทำการคัดค้านการประชุมสันติภาพที่แวร์ซายในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งญี่ปุ่นบังคับให้รัฐบาลของประเทศจีนหยวนซื่อไช่ ลงนามรับรองคำขาด 21 ข้อ มีข้อหนึ่งที่จีนต้องยอมรับรองสิทธิเหนือดินแดนมณฑลชานตง ซึ่งภายหลังเหตุการณ์ได้ลุกลามและขยายเป็นวงกว้างกินพื้นที่ลงมาถึงตอนใต้ของประเทศจีนด้วย เหตุการณ์ไม่สงบภายในประเทศเหล่านี้อาจเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้หนุ่มสาวชาวจีนในยุคนั้นพากันอพยพออกนอกประเทศไปยังที่ต่างๆ ซึ่งก็มีจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกันไป แต่เป้าหมายสำคัญของชีวิตคงไม่แตกต่างกันมากเท่าไรครับ นั่นก็คือต้องการจะไปหาที่ทำมาหากินเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องและสร้างครอบครัววงศ์ตระกูลให้มั่นคงและปลอดภัยนั่นเอง

อาทู่ไท่ (公太) เต๋นหฺว่นค้อ (丁文科) และ อาไท่ (阿太) ปู้แช่ฝูย (傅细慧) เกิดปีมะโรง พ.ศ. 2435 ตรงกับรัตนโกสินทร์ศก 111 เป็นชาวมณฑลกว๋างตุ้ง อำเภอฝู่ซู่ซัน ตำบลท็องคัง หมู่บ้านชกยี่นฮ่า (唐山, 广东省,

ลูกจีนเลี้ยงแต่้นสายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

丰顺县，汤坑乡，石印下村) แต่งงาน ในปี พ.ศ. 2452 ปีระกา ที่ประเทศจีน ขณะที่แต่งงานนั้นมีอายุได้ 17 ปี มีบุตรธิดารวมทั้งสิ้น 7 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 3 คน ได้แก่ นางแต่้นส่วยฉา (丁瑞茶) เกิดปีเถาะ พ.ศ. 2458, นายแต่้นชินยาก (丁親益) เกิดปีระกา พ.ศ. 2464, นายแต่้นแช่ยาก (丁细益) เกิดปีกุน พ.ศ. 2466, นางแต่้นส่วยเหิงเยน (丁瑞雁) เกิดปีฉลู พ.ศ. 2468, นายแต่้นจ้ายยาก (丁再益) เกิดปีเถาะ พ.ศ. 2470, นางสาวแต่้นส่วยหงวน (丁瑞玩) เกิดปีมะแม พ.ศ. 2474, และนายแต่้นหยิวยาก (丁友益) เกิดปีชวด พ.ศ. 2479

หลังจากที่ อากุ้งไ้ (公太) แต่้นหวนค้อ (丁文科) และ อาไ้ (阿太) ปู้แช่ฝูย (傅细慧) แต่งงานแล้ว 6 ปี ก็ได้ให้กำเนิดลูกสาวคนแรกในปี พ.ศ. 2458 (ตรงกับปีเถาะ) คือ เด็กหญิงแต่้นส่วยฉา (丁瑞茶) (ซึ่งมีศักดิ์เป็นไ้กู่ผอ) และหลังจากนั้นอีก 5 ปี อากุ้งไ้ (公太) แต่้นหวนค้อ (丁文科) และ อาไ้ (阿太) ปู้แช่ฝูย (傅细慧) ก็ได้อพยพเข้ามาอยู่ที่ประเทศสยาม โดยเดินทางมากับเรือเดินทะเล ซึ่งก็สามารถสรุปเป็นที่แน่ชัดว่าบรรพบุรุษต้นตระกูลเลี้ยงแต่้นสายเมืองพานเวียงป่าเป้าของผมนั้นเป็นจีนโพ้นทะเล (华侨) แน่นอน ไม่ใช่จีนฮ้อ แต่มูลเหตุว่าทำไมเราถึงต้องไปอยู่ไกลถึงจังหวัดเชียงรายได้นั้นผมจะค่อยๆ แจกแจงรายละเอียดให้ฟังไปเรื่อยๆ นะครับ

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

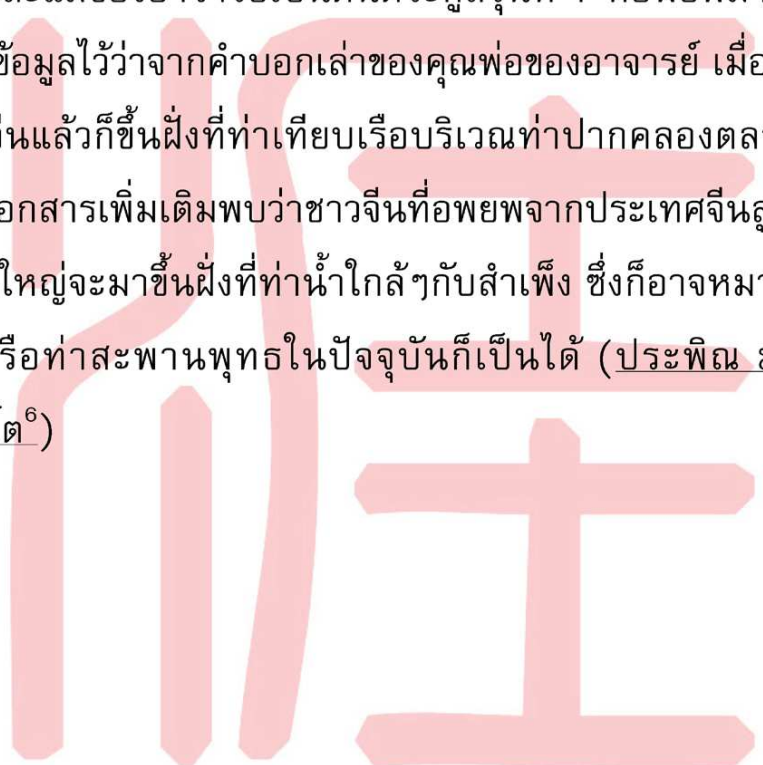
ภาพที่ 10 อากุ้งไ้ (公太) ตันหวนค้อ (丁文科) และ อาไ้ (阿太) ปู้แซ่ฝูย (傅细慧) ต้นตระกูลคนเชียงใหม่สายเมืองพานและเวียงป่าเป้า ถ่ายที่เมืองพาน จังหวัดเชียงราย 2492

แซ่ก๊วผอเล่าให้ฟังว่า เมื่อมาถึงประเทศสยามหรือสยามหลอ(暹罗) อากุ้งไ้และอาไ้ก็ได้มาลงเรืออยู่ที่กรุงเทพมหานครหรือบางกอก (เมืองก๊อก 曼谷) ซึ่งก็ตรงกับปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 หลังจากนั้นก็ปักหลักอาศัยอยู่ที่กรุงเทพฯราวปีเศษ บริเวณที่อากุ้งไ้และอาไ้อาศัยอยู่นั้นแซ่ก๊วผอได้อินอาไ้เรียกว่า เถียดชักหมุน ซึ่งแซ่ก๊วผอเองก็ไม่ทราบว่าเป็นชื่อกำหมุนนั้นคือที่ไหนในกรุงเทพฯ จากการสอบถามผู้รู้หลายๆท่านที่มีความรู้ด้านภาษาชก๊ว้ยและฮกล่อว้อย บริเวณที่เรียกว่า เถียดชักหมุน นั้น คุณเดชา มโนปกรณ์ (แจวซิ่นสูย 邹清水⁴) ได้แสดงความคิดเห็นว่าเถียดชักหมุน นั้นน่าจะออกเสียงว่า เถียดกับหมุน (铁闸门) มากกว่า เนื่องจากคำว่า กับหมุน(闸门) แปลตามตัวอักษรจีนนั้นจะหมายถึง GATE WAY ดังนั้นบริเวณที่กล่าวถึงน่าจะเรียกว่า เถียดกับหมุน (铁闸门) ซึ่งก็จะหมายถึงประตูที่มีเหล็กกันหรือด่านที่มีเหล็กกัน หรือหมายถึงด่านตรวจคนเข้าเมืองนั่นเองครับ ดังนั้นสถานที่ๆอากุ้งไ้

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

และอาไท้ได้มาอาศัยอยู่ในช่วงที่อพยพมาอยู่ในประเทศสยามใหม่ๆก็อาจจะเป็นบริเวณที่ไม่ไกลจากด่านตรวจคนเข้าเมือง นั่นก็คือบริเวณของท่าน้ำราชวงศ์ในปัจจุบัน เรื่อยขึ้นมาทางท่าเรือสะพานพุทธหรือปากคลองตลาด นั่นเอง จากการสอบถามเพิ่มเติมกับอาจารย์ งามพิศ จรัสเวคิน⁵ (周老师) ซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนแต่จิว ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาจีนที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี ครอบครัวพื้นเพดั้งเดิมของอาจารย์เป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นคนกรุงเทพฯ พ่อและแม่ของอาจารย์เป็นต้นตระกูลรุ่นที่ 1 ที่อพยพมาจากประเทศจีน อาจารย์ได้ให้ข้อมูลไว้ว่าจากคำบอกเล่าของคุณพ่อของอาจารย์ เมื่อท่านเดินทางมาจากประเทศจีนแล้วก็ขึ้นฝั่งที่ท่าเทียบเรือบริเวณท่าปากคลองตลาด นอกจากนั้นจากการอ่านเอกสารเพิ่มเติมพบว่าชาวจีนที่อพยพจากประเทศจีนสู่สยามในระลอกที่ 2 นั้น ส่วนใหญ่จะมาขึ้นฝั่งที่ท่าน้ำใกล้ๆกับสำเพ็ง ซึ่งก็อาจหมายถึง มาขึ้นฝั่งที่ท่าราชวงศ์หรือท่าสะพานพุทธในปัจจุบันก็เป็นได้ (ประพิณ มโนมัยวิบูลย์⁴, ประเสริฐ นุชโต⁶)

ลูกจีนเลี้ยงเต็นสายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ภาพที่ 10 แผนการเดินทางเรือด่วนเจ้าพระยา แสดงท่าเรือราชวงศ์และสะพานพุทธ
http://www.tu.ac.th/news/community/2011/07/parinya54/boat_express-map_01v.jpg

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2464 ปีระกา **รัตนโกสินทร์ศก 140** ได้ให้กำเนิด บุตรชายคนแรกคือ **ด.ช.เต็นชินยาก** ซึ่งเป็นอากู๋ของโหวง ครอบครัวของอากู๋ไท้ และอาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานคร (เมืองก๊อก 曼谷) ได้ประมาณ 1 ปีเศษ หลังจากนั้นได้อพยพครอบครัวไปอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรีบ้านไร่ ในปี พ.ศ. 2465 ตาม คำแนะนำและชักชวนของอากู๋ไท้ (น้องชาย/พี่ชายของอากู๋ไท้) และที่นี่ได้ให้ กำเนิด **ด.ช.เต็นแช่ยาก** ใน ปี พ.ศ. 2466, เด็กหญิงเต็นส่วยเหียงน ใน ปี พ.ศ. 2468 หลังจากนั้นอีก 2 ปี ซึ่งตรงกับ พ.ศ. 2470 น้องสาวของอากู๋ไท้ที่ได้ไปตั้ง รกรากอยู่ที่ อำเภอพาน ก็ได้ชักชวนให้อากู๋ไท้และอากู๋ไท้ไปอยู่ที่ อ.พาน จ.เชียงราย และที่ อำเภอพาน ก็ได้ให้กำเนิด **ด.ช.เต็นจ้ายยาก** พ.ศ. 2470, เด็กหญิง

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

แต่ินสู่ยหงวน ในปี พ.ศ. 2474, และ เด็กชายแต่ินหวิงยาก ในปี พ.ศ. 2479 ตามลำดับ

ภาพที่ 11 ภาพถ่ายครอบครัว แถวหน้าจากซ้ายไปขวา ต.ช. แต่ินเจี๋ยฟูย พ่อของผู้เขียน (丁朝辉), อาแก้วโม่ไ้ แต่ินเหมี่ยวหุง, อาไ้ปั้แช่ฝูย (傅细慧), อากิ่งไ้แต่ินหวนค้อ (丁文科) และแถวฮีน จากซ้ายไปขวา นางแต่ินสู่ยเห่งย่น (丁瑞雁), นางแต่ินสู่ยฉา (丁瑞茶), นางสาวแต่ินสู่ยหงวน (丁瑞玩), นางฉียิวตัน (徐幼丹), นายแต่ินชินยาก (丁親益) อุ่ม ต.ช. แต่ินเจี๋ยวหยอง (丁朝阳), นายแต่ินแช่ยาก (丁细益), นายแต่ินจ้ายยาก (丁再益), นายแต่ินหวิงยาก (丁友益) ถ่ายที่ เมืองพาน จังหวัดเชียงราย ๒๔๙๒

จากคำบอกเล่านี้ทำให้ทราบได้ว่าก่อนปี พ.ศ. 2470 ที่เมืองพานหรืออำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ก็น่าจะมีกลุ่มคนชาติพันธุ์ซุกหนิงไปอาศัยอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารวิชาการของวารสารราชบัณฑิตยสถานโดยอาจารย์ประพัฒน์ โน้มวิบูลย์⁷ ได้เขียนไว้ว่า “.....มีชาวจีนแคะอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้ไปกับการสร้างทางรถไฟและถนนที่สร้างไปทางภาคเหนือถึงลำปางในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยไปพำนักที่ลำปางก่อนแล้วจึงค่อยๆทยอยไปอาศัยยัง

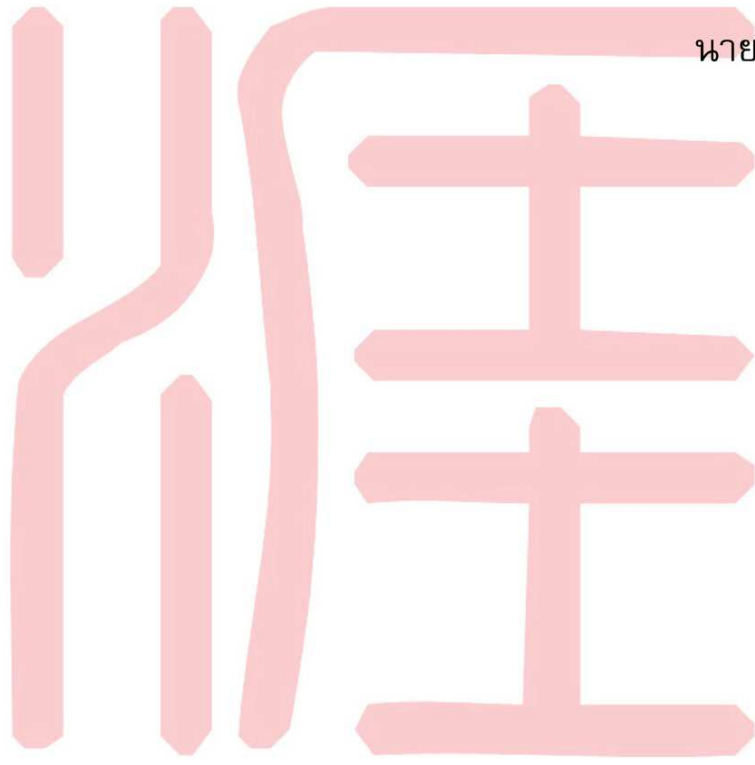

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ต่างๆในกรุงเทพที่มีประวัติเกี่ยวกับการอพยพของจีนโพ้นทะเล, อาม่า และ แซ่ก๊วยผอ
ผู้ถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตที่มีนานกว่า 90 ปี

ขอขอบพระคุณ อาหังก๊วย และ เลี้ยวเอี้ยนก๊วย ที่ช่วยเป็นธุระจัดหารูปภาพสวยๆ
ในอดีตเพื่อใช้ประกอบบทความให้มีความน่าสนใจและสัมผัสได้ถึงกลิ่นอายแห่ง
อดีต

ขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกๆท่านด้วยความเคารพ

นายเมธี ธีรรัตนสถิต

丁建铭

ภาคผนวก

เพื่อเป็นการเพิ่มสาระทางวิชาการด้านชกว้อยสำหรับผู้สนใจอยากจะเรียนรู้ และเป็นการเพิ่มอรรถกรให้กับผู้อ่านบทความเรื่องนี้ ได้เข้าใจถึงคำเรียกญาติพี่น้องที่ได้ใช้ในการเขียนบทความ ผู้เขียนจึงแนบตารางการเรียกลำดับญาติให้ผู้อ่านทุกท่านในชกว้อยสำเนียงฟุ้งซุ่น - ถ้องคัง เปรียบเทียบกับภาษาฮกหล่อ* (พจนานุกรม จีน - ไทย, 2529, เอียรชัย เอี่ยมวรเมธ¹²)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการเรียกลำดับญาติฝ่ายใน ในลำดับชั้นปู่และย่าในภาษาจีนกลุ่มภาษาชกว้อยสำเนียงฟุ้งซุ่น - ที่ถ้องคัง/ ฮกหล่อ(แต่จิว)

ลำดับญาติ	ฟุ้งซุ่น	คำอ่าน	ฮกหล่อ	คำอ่าน
ลำดับญาติฝ่ายปู่ - ย่า				
พ่อของปู่	阿公太	อาทึ่งไห้	阿老公	อาเหล่ากง
แม่ของปู่	阿太	อาไท้	阿老嫲	อาเหล่าม่า
ปู่	阿公	อาทึ่ง	阿公	อากง
น้องชายปู่	阿叔公	อาสุกกึ่ง	阿老叔	อาเหล่าเจ็ก
ภรรยาน้องชายปู่	阿叔婆	อาสุกผอ	阿老婶	อาเหล่าซิม
พี่ชายปู่	阿伯公	อาปักกึ่ง	阿老伯	อาเหล่าแปะ
ภรรยาพี่ชายปู่	阿伯婆	อาปักผอ	阿老姆	อาเหล่าอ้อม
น้องสาวปู่	阿姑婆	อาคู้ผอ	阿老姑	อาเหล่าโกว
สามีน้องสาวปู่	姑丈公	คู้ซ้องกึ่ง	阿老丈	อาเหล่าเตี้ยว
พี่สาวปู่	阿姑婆	อาคู้ผอ	阿老姑	อาเหล่าโกว
สามีพี่สาวปู่	姑丈公	คู้ซ้องกึ่ง	阿老丈	อาเหล่าเตี้ยว
ย่า	阿嫲	อาม่า	阿嫲	อาม่า
น้องชายย่า	阿舅公	อาคิ้วกึ่ง	阿老舅	อาเหล่ากู่
ภรรยาน้องชายย่า	阿舅婆	อาคิ้วผอ	阿老妗	อาเหล่ากิม
พี่ชายย่า	阿舅公	อาคิ้วกึ่ง	阿老舅	อาเหล่ากู่
ภรรยาพี่ชายย่า	阿舅婆	อาคิ้วผอ	阿老妗	อาเหล่ากิม
น้องสาวย่า	阿姨婆	อาหยี่ผอ	阿老姨	อาเหล่าฮยี่
สามีน้องสาวย่า	姨丈公	หยี่ซ้องกึ่ง	阿老丈	อาเหล่าเตี้ยว
พี่สาวย่า	阿姨婆	อาหยี่ผอ	阿老姨	อาเหล่าฮยี่

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

สามีพี่สาวย่า	姨丈公	หยังซ้องกึ่ง	阿老丈	อาเหล่าเตี๋ยว
---------------	-----	--------------	-----	---------------

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการเรียกลำดับญาติฝ่ายใน-นอก ในลำดับชั้นพ่อและแม่ ในภาษาจีนกลุ่มภาษาชักรว้อยสำเนียงฟุ้งสู่น - ท้องคัง/ ฮกล่อ(แต่จีว)

ลำดับญาติ	ฟุ้งสู่น	คำอ่าน	ฮกล่อ	คำอ่าน
ลำดับญาติฝ่ายพ่อ - แม่				
ปู่	阿公	อากึ่ง	阿内公	อะไหล่ก่ง
ย่า	阿嬷	อาม่า	阿内妈	อาไหล่ม่า
พ่อ	阿伯	อาปัก	阿父	อาแป๊ะ
น้องชายพ่อ (อา)	阿叔	อาสุก	阿叔	อาเจ๊ก
ภรรยาน้องชายพ่อ	阿叔母	อาสุกแม่	阿婶	อาซิม
พี่ชายพ่อ (ลุง)	阿伯	อาปัก	阿伯	อาแป๊ะ
ภรรยาพี่ชายพ่อ	阿伯母/阿婶	อาปักแม่/ อาสิม	阿姆	อาอิม
น้องสาวพ่อ (อา)	阿姑	อาอู่	阿姑	อาโกว
สามีน้องสาวพ่อ	姑丈	กู่ซ้อง	阿丈	อาเตี๋ยว
พี่สาวพ่อ (ป้า)	阿姑	อาอู่	阿姑	อาโกว
สามีพี่สาวพ่อ	姑丈	กู่ซ้อง	阿丈	อาเตี๋ยว
แม่	阿母	อาแม่	阿媪	อาไอ้
ตา	阿公	อากึ่ง	阿外公	อาหวักก่ง
ยาย	阿嬷	อาม่า	阿外妈	อาหวักม่า
น้องชายแม่ (น้า)	阿舅	อาคิ้ว	阿舅	อาอู่
ภรรยาน้องชายแม่	阿舅母	อาคิ้วแม่	阿妗	อากิม
พี่ชายแม่ (ลุง)	阿舅	อาคิ้ว	阿舅	อาอู่
ภรรยาพี่ชายแม่	阿舅母	อาคิ้วแม่	阿妗	อากิม
น้องสาวแม่ (น้า)	阿姨	อาหยี้	阿姨	อาอี้
สามีน้องสาวแม่	姨丈	หยี้ซ้อง	阿丈	อาเตี๋ยว
พี่สาวแม่ (ป้า)	阿姨	อาหยี้	阿姨	อาอี้
สามีพี่สาวแม่	姨丈	หยี้ซ้อง	阿丈	อาเตี๋ยว

ลูกจีนเชียงใหม่สายเมืองพาน-เวียงป่าเป้า

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการเรียกลำดับญาติ ในลำดับชั้นตัวเราและพี่น้องในภาษาจีนกลุ่มภาษาซำก้วยสำเนียงฟุ้งสู่น - ท้องคัง/ฮกล่อ(แต่จีว)

ลำดับญาติ	ฟุ้งซุ่น	คำอ่าน	ฮกล่อ	คำอ่าน
ลำดับญาติฝ่ายตัวเราและพี่น้อง				
พ่อ	爷/阿伯	หย่า/อาป๋ก	父/阿伯	อาแป่/อาแปะ
แม่	婆/阿母	อ้อย/อาแม่	阿婆/阿母	อาไอ้/อาอ้อม
ตัวเรา	我	โหวง	我	อ้าว
น้องชาย	老弟	ล่อแท้	阿弟	อาตี้
ภรรยาน้องชาย (น้องสะใภ้)		ล่อม้อยแซมแพ	阿嫂	อาซ้อ
พี่ชาย	阿哥	อาก้อ	阿兄	อาเฮีย
ภรรยาพี่ชาย (พี่สะใภ้)	阿嫂	อาซ้อ	阿嫂	อาซ้อ
น้องสาว	老妹	ล่อม้อย	老妹	อาม่วย
สามีน้องสาว (น้องเขย)	老妹婿	ล่อม้อยแซ่	妹婿	ม่วยไซ่
พี่สาว	阿姊	อาแจ้	阿姊	อาแจ้
สามีพี่สาว (พี่เขย)	姊丈	จีซ้อง		อาหั่ง
ลูกชาย	阿頼	อาไล้	查埔团	จาโปเกี้ย
ลูกสาว	阿妹	อาม้อย	查某团	จาบัววเกี้ย
ลูก	赖妹	ไล้ม้อย	团	เกี้ย
พี่ๆน้องๆ	兄弟姊妹	ฮี้-ยุง ถึงจี้ม้อย	兄弟姊妹	เฮียตี้จี้ม้อย
หลานชาย	孙子	ซุนจ้อ	孙	ซุง
หลานสาว	孙女	ม้อยซุน	孙女	ซุงหั่ง
เหลนชาย	曾子	แซตจ้อ	曾孙	เซ็งซุง
เหลนสาว	曾嫲	แซตหมา	曾孙女	เซ็งซุงหั่ง
ภรรยา	孀娘	ปู้ จี-หยอง	阿某	อาบัวว
พ่อตา	姐夫	เจี้ยกุง		ซิงแก
แม่ยาย	姐母	เจี้ยแม่		แซอ้อม
สามี	阿朗	ล้อกุง	阿翁	อาอั้ง
พ่อสามี	家官	กาก็วน		ตาเก้
แม่สามี	家娘	กา จี-หยอง		ตัวกัว
ลูกเขย	阿朗	อาหลอง	团婿	เกี้ยไซ่
ลูกสะใภ้		แซมแพ	新妇	ซิมปู้
หลานเขย	孙朗	ซุนหลอง	孙婿	ซุงไซ่
หลานสะใภ้	孙嫂	ซุนซ้อ	孙新妇	ซุงซิมปู้
เหลนเขย	曾朗	แซตหลอง	曾孙婿	เซ็งซุงไซ่
เหลนสะใภ้	曾嫂	แซตซ้อ	曾孙新妇	เซ็งซุงซิมปู้

เอกสารอ้างอิง

1. <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B9%80%E0%B8%8A%E0%B8%B7%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%99>
2. http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9E.%E0%B8%A8._2463 วิพิกี้เดีย สารานุกรมเสรี
3. http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9E.%E0%B8%A8._2462 วิพิกี้เดีย สารานุกรมเสรี
4. เตชะ มโนปกรณ์ (邹清水). 2557. เกียดกับหมุน (铁闸/门)
5. งามพิศ จรัสเวคิน. 2557. บอกล่าของคุณพ่อ เมื่อท่านเดินทางมาจากประเทศจีนแล้วก็ขึ้นฝั่งที่ท่าเทียบเรือบริเวณท่าปากคลองตลาด
6. http://www.royin.go.th/upload/246/FileUpload/2466_6110.pdf
7. <http://www.phrasusantenghai.com/14493795>
8. ประพิน มโนมัยวิบูลย์. 2554. วารสารราชบัณฑิตยสถาน. ปีที่ 36 ฉบับที่ 4 ตค.-ธค. 2554
9. วรศักดิ์ มหัทธโนบล. 2556. ฮากกาคือจีนแคะ.
10. <http://th.wikipedia.org/wiki/สงครามโลก> ครั้งที่สองในประเทศไทย
11. ตระกูล ฐั 吳 (แซ่โจ้ว), 2554, ข้อมูลตระกูลแซ่, hakkapeople.com, มะไฟ
12. เอียร์ชัย เอี่ยมวรเมธ. 2529. พจนานุกรม จีนกลาง แต่จิ๋ว กวางตุ้ง-ไทย